

Nederland in een dag

ESTHER BINKHORST*

Voordat een Amerikaanse consument een Europese pakketreis kan boeken, hebben vele producenten al een reeks beslissingen genomen. Die beslissingen bepalen in grote mate hoe het product eruit ziet. Met name *touroperators* spelen een grote rol in dit proces. De door hun ontwikkelde producten worden in brochures beschreven en verbeeld. Het aanbod van reizen naar Europa, oftewel de brochures die op de plank liggen bij de *touroperator* of reisbureau, zijn voor veel Amerikaanse consumenten een conditionerende factor. De toerist kiest de reis die op dat moment het beste aan zijn of haar wensen en eisen voldoet. De consument doorloopt vervolgens een reeds uitgestippelde route door Europa zonder daarbij zelf een directe keuze te hebben gemaakt voor Nederland of andere landen, de volgorde waarin landen bezocht worden, de verblijfsduur per bestemming, of wat er op de bestemming ondernomen zal worden. Al zou de consument wel bewust voor een pakketreis gekozen hebben waarin Nederland opgenomen is, dan nog is de invulling van het verblijf in Nederland reeds bepaald door de *touroperator*. De centrale vraag is: hoe kenmerkt zich het tijd-ruimte gebruik van het onderdeel Nederland tijdens

Tijdens een pakketreis door Europa wordt in kort tijdbestek een groot aantal bestemmingen aangedaan door Amerikaanse toeristen. Nederland is daar vaak een klein onderdeel van. De pakketreis is wellicht het meest extreme voorbeeld van tijd-ruimte druk waaronder toeristen een vakantiebestemming ervaren. Hoe zien dergelijke reizen eruit voor Amerikaanse toeristen en wat voor positie heeft Nederland hierin?

brochures is nagegaan hoe het product Nederland er uit ziet in dergelijke reizen. Na enkele cijfers om het Amerikaans toerisme naar Nederland te schetsen, zal een beschrijving gegeven worden van het product Nederland zoals dat voorkomt in pakketreizen vanuit Amerika.

CIJFERS

In 1997 verbleven 5.760.000 buitenlandse gasten in hotels en pensions in Nederland, waarvan er 640.000 afkomstig waren uit de Ver-

voor dertien procent van de Amerikaanse bezoekers de hoofdbestemming van hun reis (NBT 1994) en wordt sterk beconcurrerd door andere Europese bestemmingen. Uit onderzoek (MCG 1993, Richards 1997) blijkt dat Amerikanen gehaaste reizigers zijn omdat zij slechts over twee à drie weken vakantie beschikken op jaarbasis. Een reis naar Europa vindt noodgedwongen tussen deze kaders plaats. Amerikanen zijn het hele jaar door in Nederland te vinden. Het aandeel van bezoekers in de herfst en winter (34 procent) is nauwelijks gelijk aan dat in de lente (31 procent) en de zomer (35 procent) (CBS/EZ 1995). De gemiddelde verblijfsduur in Nederland was in 1993 5,3 dagen (NBT 1994). Eén derde van de Amerikaanse vakantiegangers blijkt al vaker in Nederland geweest te zijn, dat zijn de zogenaamde *repeaters* (MCG 1993). De meeste Amerikaanse gasten zijn afkomstig uit stedelijke gebieden aan de Oost en West kust van Amerika of de Midwest. In 1993 bestond het gemiddelde reisgezelschap uit 4,3 personen (NBT 1993). Dit is hoog vergeleken met andere nationaliteiten, hetgeen waarschijnlijk komt door het relatief grote aandeel van groepen bestaande uit vijf personen of meer. Een kwart van de Amerikaanse toeristen die ons land in 1993 bezochten deed dit in de vorm van een pakketreis. Hoewel de trend van het individuele reizen zich ook onder Amerikanen voordoet, gaf ruim drie kwart van de Amerikaanse toeristen die in 1993 in Nederland waren aan, dat minimaal de reis en het verblijf in Nederland vooraf geboekt waren. In datzelfde jaar gaf 37 procent van de Amerikanen aan dat ze Nederland bezochten omdat het een onderdeel was van de tour (NBT 1994). Genoeg Amerikanen

De gemakzuchtigste rondgang door Amsterdam. Bron: NBT/Bongers

Amerikaanse pakketreizen door Europa? Aan de hand van veertig interviews met Amerikaanse *touroperators* en het analyseren van hun

enigde Staten (CBS/NBT 1998). Amerikaanse bezoekers maakten elf procent uit van alle buitenlandse gasten in 1997. Nederland is slechts

dus, die in Nederland belanden door een zogenaamde geconditioneerde keuze. Waar bevinden zij zich tijdens hun bezoek aan Nederland en wat doen ze daar voornamelijk? Nederland is opgedeeld in zeventien toeristengebieden. Deze gebieden verschillen behoorlijk in de mate waarin ze voor toeristische doeleinden worden gebruikt. Daarnaast verschillen ze ook in gebruikers. Sommige gebieden worden vooral bezocht door Nederlanders die op vakantie zijn in eigen land, andere gebieden blijken voornamelijk aantrekkelijke vakantiebestemmingen voor bezoekers uit onze buurlanden (denk aan de kust voor Duitse badgasten). Weer andere gebieden worden vooral bezocht door intercontinentale gasten. Zo treffen we de Amerikaanse toerist met name in het stedelijk gebied aan. Uit onderzoek van het Nederlands Bureau voor Toerisme blijkt dat 76 procent van de Amerikaanse gasten in 1993 in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht verbleef. Het Noorzegebied/kust, de Utrechtse heuvelrug/t Gooi, en de IJsselmeerkust werden ieder door drie procent van de Amerikanen aangegeven als verblijfplaats. De overige vijftien procent verbleef in gebieden verspreid over de rest van Nederland.

AMSTERDAM

Uit de zomerbrochures voor 1997 van Amerikaanse *touropers* blijkt dat veel van de Europese pakketreizen waarin Nederland is opgenomen de vorm hebben van een cirkel door West-Europa. De reis start vaak in Groot-Brittannië en gaat per boot of door de Kanaaltunnel naar het vasteland. In het laatste geval komen de toeristen via België ons land binnen. Wordt de cirkel andersom afgelegd dan reist men via Duitsland naar Nederland. Dit betekent dat ze meestal laat in de middag of tegen de avond in Nederland arriveren en soms de volgende ochtend alweer aanstalten maken om te vertrekken, mogelijk een dag later. Een bezoek aan Nederland is op dit soort pakketreizen dus meestal synoniem met een bezoek aan Amsterdam. Afhankelijk van de verblijfsduur worden uitstapjes gemaakt buiten Amsterdam. In ieder geval worden de toeristische attracties in Amsterdam bekeken. Vaak gebeurt dit tijdens een stadstour van een halve dag onder leiding van een gids. Zo'n stadstour omvat bijvoorbeeld een tochtje met de rondvaartboot, een wandeling over de *cobble stone streets* langs de zeventiende-eeuwse en achttiende-eeuwse grachtenpandjes, de Schreierstoren, de Magere Brug, het Koninklijk Paleis, en de Dam. Is er meer tijd, dan wordt *sightseeing* in Amsterdam uitgebreid met een bezoek aan een bruin café om van osseworst en jenever te proeven, of een bezoek te brengen aan het Rijksmuseum, het Anne Frank Huis, de Albert Cuypmarkt of een diamantslijperij. Als diner wordt vaak een 'typisch Nederlands' rijsttafel aanbevolen in een Indonesisch restaurant. Wanneer de tijd een uitstapje naar het buitengebied toelaat worden de Vissersdorpij Volendam of Marken bezocht. Dan staan ook

De Keukenhof in volle glorie. Bron: NBT/Capital Photo's.

een klompenmaker en kaasmarkt op het programma. Ook Delft heeft een plekje bemachtigd op deze route vanwege haar *Delft pottery*. Tijdens vrijwel alle pakketreizen die tussen maart en juni plaatsvinden wordt een bezoek gebracht aan de Keukenhof. In zowel de illustraties als de reisbeschrijvingen in de brochures speelt de tulp een belangrijke rol voor Nederland. Dat geldt overigens voor het hele jaar, ook al is er geen bloeiende tulp meer in Nederland te bekennen. Tijdens de busreis op weg naar de Keukenhof kan de toerist van het Hollandse landschap genieten en *en passant* de molens zien. Is er daarna nog meer tijd over dan wordt vaak een greep gedaan uit de bloemenveiling in Aalsmeer, Rotterdam, Madurodam, Scheveningen, Den Haag, de Zaanse Schans of het Openluchtmuseum.

Nederland is voor de Amerikaanse toeristische markt geen hoofdbestemming en wordt vaak in combinatie met andere Europese landen bezocht. Vooral tijdens pakketreizen is een bezoek aan Nederland van zeer korte duur. Nederland is daarin echter wel vaak opgenomen vanwege haar gunstige geografische lokatie. De meest populaire activiteiten van Amerikaanse toeristen in Nederland zijn het bezoeken van Amsterdam en musea. Uit vrijwel alle onderzoeken blijkt dat de interesse van Amerikanen

vooral uitgaat naar culturele attracties en in mindere mate naar de landelijke gebieden in Nederland. In het voorjaar vormt de Bollenstreek daarop een uitzondering. Dit onderzoek is tot nu toe gebaseerd op bestaande onderzoeksgegevens, interviews met Amerikaanse *touropers* en een analyse van de pakketreizen die op de Amerikaanse markt worden aangeboden. Uit alle gegevens blijkt dat er door de Amerikaanse markt slechts in zeer beperkte mate gebruik wordt gemaakt van ruimte en tijd om een vakantie in Nederland door te brengen. De toeristische ruimte beperkt zich voor de Amerikaanse pakketreiziger in feite tot Amsterdam en omgeving. Investeren in kennis- en informatieverstrekking aan sleutelactoren is voor een bestemming als Nederland van groot belang. Interessant is om na te gaan in hoeverre de tijd-ruimtepatronen in Nederland van individuele toeristen verschillen met die van de pakketreiziger. Onderzoek onder Amerikaanse toeristen in 1999 zal hier inzicht in bieden.

* De auteur is Onderzoeker In Opleiding aan de vakgroep Vrijtijdwetenschappen van de Katholieke Universiteit Babant en werkzaam aan het project *Op doortocht in Nederland, Nederland als vakantiebestemming voor Noord-Amerikanen*. Dit project maakt deel uit van het NWO-aandachtsgebied FUTRO: Fundamenteel Tijd Ruimte Onderzoek. Dank is verschuldigd aan het Nederlands Bureau voor Toerisme